

Хэхъоныгъэхэм къаушыхъаты

Неущ Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан кызыхъуагъа маф

Цыфым имэфэкI мафэр ары нахьыбэрэмкIэ илээсэу кызырэнкIыгъэхэр ыгукIэ зызыхифы-жыыхэрэр, дэгъоу е дэу кыфахыгъэр, кыдэ-хъуагъэр, кыдэмыхъуагъу IэкIэкIыгъэр зызепиш-чырэр. Ащ фэдэу Тхьаклушынэ Аслъан илээсэу кыкIугъэхэм кыафызэплэкIыжымэ, зырыгушхо-нэу кыдэхъуагъэр зэрэмымэкIэщтыр нафэ.

шэщтыри, а мылькоу хэплъ-хъащтыр гъотыгъошлоу зэрэщы-мытри кыдэплон фае.

Республикэм иэкономикэ хэхъоныгъэ ышымэ, нэмыкI лъэныкхъохэр зэтэгъэуцогъэн-хэмкIэ шлуагъэ кытышт, цыф-хэм ящылэкIэ-псэукIэ нахьышлу хъуным фэлорышIэшт. Ары мы отраслэм анахъэу Тхьаклушынэ Аслъан ыналэ зыкIытыригъэтыр-рэр. Инвестициехэр ащ икъэ-кIуапIэхэм анахъ шхъалэхэм ащыщых. Илээси 7 — 8-кIэ узэкIэлэбэжымэ, инвесторхэр Адыгеим кымыкIуапIэхэу цы-

иэкономикэ кыхалхъагъэр сомэ миллиарди 124-м ехъугъ. Инвестиции проектхэр зы лъэ-ныкхъоу цымытэу, экономикэ отраслэхэм зэкIэми — мэкъу-мэщыми, промышленностми, псэолъэшынми, туризмэми — ащапхыращых. Предприятие зэфэшхъафэу, щэпIэ гупчэ-шхоу кызылуахыгъэхэр ащ ишы-хъахы. Илээс къэс Шъачэ шы-зэхашэрэ инвестиционнэ фо-румум илээси 7 хъугъэу рес-публикэр зэрэхэлажыэрэм шлуа-гъэ кытыгъ. Гушылэм пае, Ады-геим ащ кышгэгъэлъэгъогъэ

геир мыщкIи апэ хъугъэ. Эко-номикэм хэхъоныгъэхэр егъэ-шыгъэнхэм фэлорышIэ пред-принимательхэм яфорумэу мы илээсым республикэм апэрэу шызэхашагъэри. Ар хабзэ хъу-ныш, илээс къэс зэхашэнэу, фэдэу кыхыырэр нэрылэгъу-нэу пшъэрыл зыфагъэуцу-жыгъ.

Федеральнэ программэхэм кыдалытэрэ ахъэу кыатлуп-щыщтым республикэм илахъэу хилхъан фаер игъом ыкIи икхъоу кызырагъотырэм ишлуа-гъэкIэ, отраслэ пэпч хэхъоны-гъэ ышымэ, объектихъэр агъэ-уцугъэх, шыгъахъэр агъэцэкIэ-жыгъэх. Медицинэм, гъэсэ-ныгъэм ясистемэхэр модерни-зации шыгъэнхэм фытегъэ-сыхъэгъэ программэхэм кы-дыхэлъытэгъэ пстэури игъом ыкIи икхъоу зыгъэцэкIагъэхэм Адыгеир ащыщ. Гъэсэныгъэм исистемэ гъэкIэжыгъэным ип-рограммэ кыдыхэлъытагъэхэм ягъэцэкIэн пстэумкIи сомэ мил-лион 730-м ехъу пэлуагъэхъагъ. Ащ ишлуагъэкIэ, къуаджэхэу Хэлъэкхъуаерэ Хъатикхъуаерэ, селоу Красногвардейскэм лъэ-хъаным диштэу зэтэгъэпсыхъэ-гъэ еджаплэу кыащашыгъэхэр нэрылэгъу. Шэуджэн райо-ным ит кытырэу Хапачевым еджаплэрэ кIэлэцIыкIу лыгъыплэ-рэ щашынхэу рагъэжыагъ. Зэ-кIэ республикэм ит еджаплэхэм яматериальнэ-техническэ зытет хэпшыкIэу нахьышлу хъугъэ.

КIэлэцIыкIу лыгъыплэхэмкIэ кыралыгъом Iофыгъошхо иI — субъектхэм ахэр ямакIэх, чэ-зыухэм ахэтыр минишъэ пчъа-гъэкIэ лытагъэ. Адыгеири ахэр зимакIэхэм ащыщых. Ары анахъ шхъалэу, анахыбэу зы-дэлэжынхэ фаехэм Тхьаклу-шынэ Аслъан а Iофыгъор зыкIа-хигъэуцугъэр.

(ИкIах я 2-рэ н. ит).

2007-рэ илээсыр ары ар республикэм ипачэ зыхъугъэр, илээсичым ехъукIэ узэкIэлэ-бэжымэ, ятлонэрэу а IэнатIэм Iухъажыгъ. Къэралыгъом ипачэ цыхъэ кыфишыныш, мы IэнатIэм Iуигъэхъаным ыпэкIэ, непэ Урысыем иапшъэрэ еджэ-плэ пэрытхэм ащыщ хъугъэ Мыекхъопэ технологическэ уни-верситетым кIэщакIо фэхъуи, ыгуи, ыпси, ыкIуачи хилхъэ-хэзэ зэтыригъэуцугъэу, ащ иректорыгъ. Ар хэушхъафыкIы-гъэу зы кыралыгъо цыкIоу ыгъэпсыгъ Iоми хэукхъоныгъэ хъуцтэп. Республикэми а уах-тэм илофхэр кызырэнкIуагъэ-хэп... Ащыгъум зытетыгъэмрэ непэ зэхъокIыныгъэу фэхъугъэ-хэмрэ республикэм Iофэу ышлагъэр кыагъэлагъо. Ахэр хэткIи нэрылэгъу.

Отраслэ пэпч хэхъоныгъэу ышымэ медицинэм, гъэсэ-ныгъэм, спортым, туризмэм, нэмыкI лъэныкхъохэм япхыгъэ объектихъэу кыащашыгъэхэм, агъэ-цэкIэжыгъэхэм, гъэстыныпхъэ шхуантIэм, псым, электроэнер-гием якъэкIуапIэу агъэпсыгъэ-

апэу зишлушлагъэр пашэр ары. Ащ ыкIуачIэ, ицэлагъэ, ишлэ-ныгъэ, иакъыл, илофшIэгъэшхо ахэлъ. Непэ республикэм имылькы хэмыхъэу кыралы-гъом зыпари кызырэнпфимы-

тыгъэп, ау шылэжынэу кы-уцощтыгъэр мэкIагъэ. АР-м и Лышхъэ ащ хэушхъафыкIы-гъэу Iоф гъэнэфагъэ дишлагъ. Непэрэ мафэмкIэ кыплъытэ-мэ, инвестициеу республикэм

проектишхэхэм ащыщ АгроБиз-несИнкубаторэу Джэдэжэ райо-ным шагъэпсырэр. Ащ фэдэ кыралыгъом джыри итэп, Ады-

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ и Указ

ЩытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ экономист» зфилорэр
Хь. М. Мэщлэкхъом фэгъэшъошэгъэным ехылагъ

Экономикэм ихэхъоныгъэкIэ гъэхъагъэу илэхэм апае щытхъуцIэу «Адыгэ Респу-бликэм изаслуженнэ экономист» зфилорэр Мэщлэкхъо Хьамид Махьмудэ ыкъом — Адыгэ Республикэм и Лышхъэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрации ипачэ игуадзэ, хабзэм ифе-деральнэ кыулыкхъэм адэлэжыгъэнымкIэ ыкIи Адыгэ Республикэм и Лышхъэрэ Адыгэ

Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрации IэкIоцI политикэмкIэ и ГъэлорышIаплэ ипачэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу
ТХЬАКЛУШЫНЭ Аслъан

кы. Мыекхъуапэ,
бэдзэогъум и 10, 2015-рэ илээс
N 103

Хэxъоныгъэхэм къаушыхьаты

(Иклэх).

Ащ фәшл, (кәләцкык) ыгы-
плэхэм чэзыу ямылэхъэу шы-
гъэным фытегъэпсыхьагъэ «до-
рожнэ картэ» агъэнэфэг. Ащ
кыдыхэлъытагъэу ыгыпләклэ-
хэр ашлынхъу рагъэыхаг, жы
хьугъэхэр зэтырагъэпсыхьажьых.
Ащ ишугагъэклэ, 2013-рэ илъэ-
сым чыплэ 1365-у агъэнэфэ-
гъагъэм кырагъэхъуи, чыплэ
1495-рэ атыг, 2014-рэ илъэ-
сым ыгыплэ 3 аши, атыг,
псэуалъэ пэпчъ чыплэ 240-рэ
и. Пстэумкы бләкыгъэ илъэ-
сым изакоу ащ сомэ миллион
212-рэ мино 164-рэ пәлуагъэ-
ыхаг. Арэу шытти, гъэсэны-
гъэм исистемэ джыри шыкла-
гъэхэр зэрилэхэр, ахэм ядэгъэ-
зыжын зэпымыоу лоф дашлэн
зэрэфар Тхьаклуцынэ Аслъан
кыхьегъэшы.

Медицинэм исистемэ гьэкӀэ-жыггъаным ипрограммэ кыдыхэлъытгъэ пстэури гъэцкӀэгъэ зэрэхъугъэм ишӀагъэкӀэ, республикэм чызшӀахыгӀэ пстэуми уарымыгушхон плъэкӀычтӀэп. Медицинэм иучреждение 14-мэ яобъект 50 агъэцкӀэ-жыгӀэ, плъхъаным диштӀэрэ оборудование дэгъухэмкӀэ зэты-

а юфыгъор зэрэдагъэзыжы-
щтым Лышъхьэм ыналэ тет.

Адигеим туризмэм зыщегъ-ушъомбгъугъэныр пшъэрылъ шхъалэу Тхьаклушынэ Астан мы IнэтIэм зылохъэм зыфигъэуложыгъагъэхэм аыщI. МыекIопэ районэу ичIыопскIэ ащ фытегъэлпсыхагъэм иинфра-структурэ лъэхъаным зэрэди-м пштэтэщтыгъэм ыпкI кыикIылэ, ар пстэумэ анахэ зэшIохыгъае

хуугъэ. Федеральнэ Гупчэр кьотэгъу кызыщытфэхун, лэпылэгъу кытынэу зыщищы-клэгъаби мы лофым хэлъ. Арэу щытми, илэсыйрэ ныкьорэм республикэр мы отраслэмки мымаклэу ыпэклэ лыклогтагъ. Непэ туризмэм пстэумки фир-ми 165-рэ щалажъэ. Нахыпэклэ илэсым кыкылоц нэбгырэ мини 180-м ехуу туристэу республикэм кыхъэщыгъэмэ, непэ

ар мин 315-м нэсыгь. Мы лъэ-
ныкъомкIэ гъэхъгъэ анахь
инэу ашыгъэхэм ащыщх «Джэ-
нэт» ыкIи «Ворота Лагонаки
II» зыфилорэ инвестиционнэ про-
ектхуа агъэхъазырхи пхыра-
щыгъэхэр. Федеральнэ Гупчэм
зэнэкъокъоу зехищагъэм къы-
щыхахыгъэхэм ахэр ахэфагъэх
ыкIи Урысыем туризмэм зы-
щегъэушъомбгъугъэным фэгъэ-
хыгъэ федеральнэ программ-
эм хагъэхъагъэх. «Джэнэт»
зыфилорэр ХьымышкIэй дэж
гектар 701-м ехъу ыубытэу
щагъэпсышт. Ащ санаториехэр,
хьакIэщхэр, гъепсэфыплэ зэ-
фэшъхафхэр къыдыхэлъы-
тагъэх. Проектр щылэныгъэм

рагьэпсыхьагэх, ФАП-хэр кIэу ашыгэх, шылагэхэр агьэцэкIэ-жыгэх. ПстэумкIи сымэджа-щэм, ФАП-хэм ягьэцэкIэжыын сомэ миллиони 10-м еху пэуа-гэхьаг. Программэ респуб-ликэм шаухыг нахь мышIэм, мы системэм джыри шыкIагэу илэхэр республикэм ипашэ Iэпздэлэл ышыгэхэхп. Поли-клиникэхэм ягьэцэкIэжыын джыри льягэкIуатэ, ФАП-мкIэ шыкIагэу шылэхэм ядэгъэзы-жыын ыуж итых, нэмыкI Iофы-гьохэри зешIуаых. Республи-кэм имедицинэ нэлэ гумэкIыгьо шъхьалэу илэхэм ащыц кад-рэхэр зэримыкьухэрэп. ШыкIэ зэфэшъхьафхэр агьэфедэхэзэ.

щыпхыращымэ, лофшлэлэ чыплэ
500 фэдиз кытышт. Непэ ащ
инфраструктурэ агъэлсы.

Туристическэ кластерэу «Ворота Лагонаки II» зыфилорэр поселкэу Каменномостскэм дэж зыщэгэпсырэр. 2014-рэ ильэсым мы проектър Гупчэм щыпхырыкли, ащ ишугэгэкIэ поселкэм гъэстыныпхгъэ шхуантIэмрэ псэу зэшэощтIэмрэ рашIэлэнхуэ рагъэжьагъ. Дзы-
рэр мы ильэсым мылькэ зыфа-

штыгъэ. Непэ ар процент 40-м кхехъу нылэп. Бюджетым шуагъэ кытэу зэрэгъэпсыгъэм, республикэм ежъ федуэ кы-хыжыкырым зэрэхакъорэм кы-хэкъу, нахъ макъу лэпылэгъу ищыклагъэ хуыгъэ. Лэныкыо пэпчъ хэхэоныгъэ гэгънаф-гъэ зеришыгъэм ишуагъэкъэ, 2007-рэ илъэсым республикэм ибюджету сомэ миллиарди 5 нахыбэ мыхууштыгъэр сомэ миллиард 16,5-м нэсыгъ. Ар

түлүшүшт инвестиционнэ проектэу Ростуризмэ кыхыхыгъэхэм мы проектхэр ахэфагъэх. Ащ ишлуагъэклэ, гъэстыныпхъэ шхъуантлэм икъэклуаплэхэм яшын лыагъэкютэтц. Федеральнэ ыки республикэ бюджетхэм кыхэхыгъэу ащ пстэумкми сомэ миллион 850-рэ пэлуагъэхашт. 2017-рэ илъэсым нэс инфраструктурэм игъэпсын аухын фаеу проектым кышщылдылытагъ. А уахтэм кыккюцл поселкэу Каменномостскэм кышщегъэжыагъэу станицэу Дахьом нэсэу псымрэ гъэстыныпхъэ шхъуантлэмрэ якъэклуаплэхэр шыклагъэ ямылэу агъэпсыштых. А зэклары пстэумэ апэу зишулуагъэр республикэм ипаш.

2007-рэ илъясым республикэм ахьщэ Iэпылэгъоу федеральнэ Гупчэм кыфитлупшыщтыгъэр процент 61-рэ хъу-

субъектмкӀэ джыри бӕп, ау хӕхъоныгъӕ макӀӕуи плон плъӕ-кӀыштӕп.

Мыхэм ыкӀи нэмькӀ хэхо-
ныгбаэу республикэм илэхэм
арыгушоу Тхакулшынэ Астан
кыхыгъэхэщы, ау сыдигъокӀи
шлагъэ хуьгъэр бэу, кылоу зэ-
хэпхыштэп. Ежь ыкӀуачӀэ, ип-
сауныгъэ ашъхъасырӀэп, ри-
хыжыгъгъэ лофыр гъунэм
нымыгъэсу южж ыкӀыштӀэп, джащ
фӀэдэу зӀкӀэми лоф ашӀэн фаеу
елъытӀэ. Ары лъэныкӀуабӀэхэмкӀэ
апӀэрэхэм ашъыщэу ыцӀэ ралонэм
республикӀэр зыкӀынэсыгъэр.

Ащ фэдэу тапэки псауныгы
кӀуачи илэу Адыгеир хэхьоны-
гъабэхэмкӀэ аӀэ итэу лыгъэкӀо-
тэшунэу ТхьакӀушынэ Аслъан
тыфӀлъало, имэфӀэкӀэу къэбла-
гъэрэмкӀэ тыфӀэгущӀо.

ХЬУТ Нэфсэт.

Сурэтхэр А. Гусевым тыхыгыэх.

Цыфхэр рагъэблэгъэщтых

Граждан обществом ихэхьоныгэклэ ыкли цыфым ифиты-
ныгэхэмклэ Советэу Урысые Федерацием и Президент
дэжэ цызэхэшагэм хэтхэм 2015-рэ илэсым бэдзэогум
и 15-м сыхатыр 15-м кышегэжыагэу 19-м нэс мыщ
фэдэ чыплэм цыфхэр шырагэблэгэштых: кь. Мыекьуапэ,
ур. Краснооктябрьскэр, 21-р, кабинетхэу NN 129-м, 130-м,
102а-м, 102б-м.

Дахэу афызэхашагъ

Мэкъуогъум и 25-м Адыгэкъалэрэ Теуцожь районырэ ягурыт еджаплэхэр къэзыухыгъэхэм аттестатхэр аратыжыгъэх.

Мэхъанэшхо зилэ мэфэкыр гум къинэжъэу, гъэшлэгъонэу, къалэмрэ Пэнэжыкыуаерэ ащыкыуагъ. Гурыт еджаплэхэр къэзыухыгъэ ныбжыкыи 110-рэ лoф-тхъабзэм къеклолагъ. Еджаплэр къэзыухыхэрэм къафэгушлонхэу къэклогъагъэх Адыгэкъалэ иадминистрация ипашэу Хъатэгъу Налбий, Теуцожь район администрацием ипашэу Хъачмамыкыо Азэмат, народнэ депутатхэм ясоветхэм ятхъаматэхэу Лыхэсэ Юрэрэ Пчыхалыкыо Любэрэ, ны-тыхэр, клэлэгъаджэхэр.

Пэнэжыкыуай

Лъэпкъ культурэм и Гупчэу къуаджэм дэтыр гъэклэрэклагъэ. Орэд мэкъэ шъабэм гур къегъэчэфы. Дахэу фэпагъэхэу, къэгъагъэхэр алыгъхэу къеклолэгъэ цыфхэр клубышхом зэрэчлаф.

Мыщ зэлуклэр пчыхъэм сыхъатыр 5.00-м шырагъэжыагъ. Апэу Хъачмамыкыо Азэматрэ Пчыхалыкыо Любэрэ гурыт еджаплэр къэзыухыгъэхэм гуцылэ фабэхэр къафалуагъ. Апшэрэ еджаплэхэм къин къащымыхъоу ачлэхъанхэу, дэгъоу ащеджэнхэу, районым, Адыгеим зыщыц

лъэпкъым, лпакъом ящытху арагъэлонэу, шлоу шылэр къадэхунэу къафэлъэлуагъэх. Районым гъэсэнэгъэмклэ игъэло-рышлалэ ипашэу Ерэджыбэкъо Адамэ гуцылэр зыратым къызэрилуагъэмклэ, районымклэ гурыт еджаплэр мыгъэ къэзыухыгъэр ныбжыкыи 48-рэ мэхъу. Ахэм ащыцэу нэбгыриплшымэ «За особые успехи в учебе» зыфилорэ аттестатхэм дышъэ медальхэр аклыгъоу аратыжыгъэх. Ахэр Пэнэжыкыо гурыт еджаплэмклэ Нэмытлэкъо Диан, Іэшынэ Белл; Гъобэкыуаеклэ Уджыху Рузан, Шъхъашэкъо Тэмар, Уджыху Марзиет; Джэдхъаблэклэ Нэхэе Джэнэт; Нэшукыуаеклэ Клык Белл; Очэпчые гурыт еджаплэмклэ Нэхэе Диан, Пшыдатэкъо Саид, Пшыпый Альбин. Ахэр олимпиадэхэм зэрахэлэжыагъэхэр, зэтыгъо къэралыгъо ушэтынхэр дэгъоу зэрэтыгъэхэр Ерэджыбэкъом къылозэ, сценэм къыдищэзгъэх.

Нэужым районым иеджаплэхэм япашэхэр чэзыу-чэзыоу къыдэкыуаехэзэ, яклэлэеджаклохэр сценэм къыдащаехэмэ, афэгушлэхэзэ, аттестатхэр аратыжыгъэх.

Гурыт еджаплэхэм къачлэкыгъэхэм ацлэклэ Гъобэкыо еджаплэр дышъэ медальклэ къэзыухыгъэ Уджыху Рузанэ зэрэщыгуыгъэхэр къызэрагъэщыпкъэжыщтыр къылуагъ. Ны-тыхэм ацлэклэ Лъэустэнхъаблэ шыцэу Тыркоо Сусаннэ еджаплэр къэзыухыгъэхэм, шлоу шылэр къадэхунэу, насыпышло хъунхэу къафэлъэлуагъ. Мэфэкл зэхэхэр къагъэдэхагъ ыкыи къагъэбаигъ къоджэ артистхэм. Ахэм орэдхэр къалуагъэх, къэшуагъэх.

Адыгэкъал

Къалэм игурыт еджаплитфыр къэзыухыгъэ нэбгырэ 62-мэ аттестатхэр ятыжыгъэным фэгъэхыгъэ мэфэкл зэхэхэшхор Адыгэкъалэ зыщырагъэжыагъэр пчыхъэм сыхъатыр 8-р ары. Мыщ тыкызэссым, лъэпкъ культурэм и Гупчэ ыпашъхэ куэс пльыжхэмклэ зепэгъэлыгъагъ. Еджаплэр къэзыухыгъэхэр, зимэфэклхэр алырэгъум тетхэу залым члащэх.

филорэм теклоныгъэ къыщыдихыгъ. Ащ фэшл Пшызэ къэралыгъо технологическэ университетым истудент хугъахэ. Еджаплэм члэсыфэ тфы ехуу къыхыгъэп. Предмет зэфэшъхъафхэмклэ олимпиадэхэм ахэлажэщтыгъэ ыкыи теклоныгъэ къащыдихыщтыгъэ. АР-м шахматхэмклэ изенэкъокъухэм пчъагъэрэ ячемпионыгъ. Кыблэ шолырым, Урысыем ячемпионатхэм теклоныгъэр къащыдихыгъ. Музыкальнэ фестивалэу краим, Урысыем ащызэхашэхэрэм ар ялауреат.

Адыгэкъалэ игурыт еджаплэу N 2-р дышъэ медальклэ къаухыгъ Бетигов Магомед, Жэнэл Альбинэ, Хъокло Марианнэ, Кленыбэ Фатимэ, Хъэлъэкыо еджаплэмклэ дышъэ медаль къалэжыгъ Лыхэсэ Рустамрэ Хъанэхкыо Эллэрэ.

Ахэм ауж къалэм игурыт еджаплэхэм япашэхэу Напцлэкыо Бадур, Цыкыи Нуриет, Напцлэкыо Адам, Шумэн Аскер, Дыху Сусаннэ, яклэлэеджаклоу гурыт еджаплэр къэзыухыгъэхэр сценэм зырызэу къыдащаехэмэ, афэгушлэхэзэ аттестатхэр аратыжыгъэх.

Гурыт еджаплэр къэзыухыхэрэм ацлэклэ Кленыбэ Фатимэрэ Лыхэсэ Рустамрэ, клэлэгъаджэхэм ацлэклэ Бэрэтэрэ Фатимэ, ны-тыхэм ацлэклэ Шумэн Эммэ мэфэкл зэхэхэм къыщыгушылагъэх.

Культурэм илофышлэхэм япрограммэ мэфэкл зэхэхэр къыгъэклэрэклагъ.

НЭХЭЕ Рэмззан.

Сурэтыр Адыгэкъалэ шыклогъэ пчыхъэзэхэхэм щытырахыгъ.

Іеплэсэныгъэшхо ахэль

Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым икъэшъокло купэу «Дышъэ къамэр» я XVII-рэ урысые фестивалэу «Кубанский казачок» зыфилорэм хэлэжыагъ ыкыи «Народнэ къашъом иансамблэхэр» зыфилорэ лъэныкъомклэ анахь коллектив дэгъоу алытагъ.

Мэкъуогъум и 26-м къыщегъэжыагъэу бэдзэогъум и 2-м нэс Лъэпкъ культурэм игупчэу Пшышопэ районым итым ар шыкыуагъ. Адыгеим, Къалмыкыым, Темыр Осетием, Татарстан, Удмурт ыкыи Чуваш республикэхэм, Брянскэ, Владимирскэ, Волгоградскэ, Липецкэ, Московскэ, Новосибирскэ ыкыи Свердловскэ хэхухэм, Алтайскэ, Краснодарскэ ыкыи Красноярскэ крайхэм ащыц ныбжыкыи 500 фэдиз ащ къеклолагъ.

Адыгеир фестивалым къы-

щызыгъэлъэгъуагъэр Мыекъопэ районымклэ лъэпкъ орэдхэр къэзылорэ «Кубаночка» зыфилорэмрэ къэшъокло купэу «Дышъэ къамэмрэ». — Фестивалым икызыэлухын тикъэшъокло куп зэрифэшъуашэу зыкышцигъэлъэгъуагъ. «Ритмы гор» зыфилорэ къашъоу ахэм къашлыгъэр къеклолагъэхэм зэклэми агу рыхыгъ. Зэнэкъокъум ипрограммэ къыдыхэлъытагъэу, «Уджхэщыр», «Ислъамые» къашъохэр къашлыгъэх ыкыи жорим осэ ин къафишыгъ,— къыщалауагъ Мые-

къопэ къэралыгъо технологическэ университетым ипресс-кыулыкъу.

Фестивалым изэхэщаклохэм къыхагъэщыгъ адрэхэм афэмыдэу мы къэшъокло купыр зэрэщытыр, творческэ шэн гъэнэфагъэхэр ыкыи Іеплэсэныгъэшхо хэльэу алытагъ. Фестивалыр зыщызэфашлыжыгъэ мафэм ансамблэм хэт студентхэм а І-рэ степень зилэ дипломхэмрэ кубокхэмрэ къафагъэшъошагъ. Джащ фэдэу Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым иректор зэрэфэрэзэхэр къэзыухыхъатырэ тхылъ къаратыгъ.

Къэшъокло купыр мы апшэрэ еджаплэм 2012-рэ илъэсым шызэхашэгъагъ, къэшъоныр зиклэсэ ныбжыкыи 100-м еху ащ хэт.

ПАТИКЪО Анет.

ДИН ІОФЫГЪОХЭР

Зиамалым сэдакъэ ытын фае

Адыгэ Республикэм ыкыи Пшызэ шъолъыр ащыпсэурэ быслъымэнхэм я Диндэлэжъаплэ къыщалытагъ тхъамыклэхэм, сымаджэхэм сэдакъэу аратын фаер зыфэдызыр. Пстэуми ашлэ фытыр-сэдакъэр Бирамыр кымыхъэзэ, Нэклмазэм иаужырэ мафэ, птынэу зэрэщытыр.

«Бирам мафэм ышхырэ зыщылэнрэ ащымыклэрэ быслъымэн пэпчъ фытыр-сэдакъэр ытыныр хъакъэу щыт, — тыгу къагъэкыжы динлэжъхэм. — Унагъом ышъхэ иунагъо исым тельытагъэу ар ытын фае. Чыплэу тызыщыпсэурэм лэжыгъэ шъхъалэу щалытырэм фэдэу килограммитлурэ ныкыорэ мы илъэсым шапхъэу щытыр».

Сэдакъэр лэжыгъэ нэмыкыклэ птынэу щымытэу зылытэхэрэр щыліми, Диндэлэжъаплэм къызэрэщыхагъэщыгъэмклэ, ахъщэри сэдакъэ мэхъу. Лэжыгъэ шъхъалэу чыплэм щалытырэм (тэ тадэжыклэ — коцыр, пынджыр, шъоушыгъур) изы килограмм ыуас ары укызыпкырыкынуу щытыр. 2015-рэ илъэсым ар зыфэдызынэу

зэдаштагъэр — нэбгырэ пэпчъ соми 120-рэ.

Бирамыр бэдзэогъум и 17-м быслъымэнхэм хагъэунафыкышты. Арышъ, ащ ыпэрэ мафэм тыгъэр зыкыохажыкырэм ыуж сэдакъэр зыптын фаер, ау Бирам мафэм ипчэдыж нэмазшыгъо ар блэбгъэкыи хъуштэп.

Шъугу къэдгъэкыжы тшолгъу бэдзэогъум и 13-м ичэщ Къадыр чэщэу быслъымэнхэм зэрэхагъэунафыкыштыр. А чэщым Къурлан лъаплэр Алахъталэм къыригъэхынэу къыригъэжыагъэу ары. Ащ кыхэкыклэ а чэщыр Тхэм елъэлухэзэ быслъымэнхэм рахы. «А чэщыр мэээ минмэ анахь лъап!» — къыщело Къурланым.

(Тикорр.).

Шъусагъ!

Федеральнэ къэралыгъо бюджет учреждение «Темыр-Кавказ УГМС-р» зыфилорэм къызэритыгъэмклэ, бэдзэогъум и 11-м ыкыи и 12-м Адыгэ Республикэм ипсыхъо-

хэм адэт псым лъэшэу зыкыилэтын ылъэкышты.

Зэрэнэгъухэрэмклэ, псэуплэхэм, тамбэхэм, гъогухэм псыр къатехъан ылъэкышты, электричествэ рыкылаплэхэр жыбгъэшхоу кыхэхъащтхэм зэпачынхэ алъэкышты.

Чанэу зыкыщагъэлъэгъуагъ

УФ-м и субъектитлоу Республикэу Къырымрэ Севастопольрэ ащылогъэ Урысые зэнэкьокъум шьолъыр 44-мэ къарыкыгъэ ныбжьыкы 500-м ехъу шызылукъагъ. Дзэ-патриотическэ клубэу «Вертикаль» зыфилоу ихэушъафыкыгъэ от-делэу «Кондоры» Адыгэ Республикэм ыцкыкы зэнэкьокъум хэлъагъ.

Бэдзэшлагъэ зезыхагъэхэм пшъэдэжыгъэ ягъэхыгъэнымыкы федеральнэ къулыкыум и Гъэорышлагъэу АР-м шылым дзэ-патриотическэ клубэу «Вертикаль» зыфилоу икурсантхэм республикэм шыкыгъэ зэнэкьокъум теклоныгъэ кышы-дахыгъ ыкы Урысыем шылэшт

лофтхъабзэм хэлъажьэнхэу фитыныгъэ ялэ хъугъэ. «Равнение на героев», «Севастополь — город достойный поклонения», «Статен в строю, силен в бою» зыфилоу зэнэкьокъум Адыгеим икыгъэ нэгъыри 10 ахэлъагъ.

УФ-м и Президент илофыгъохэм афэгъэзэгъэ Гъэорышлагъэу исанаториеу «Курпаты» зыфилоу къалэу Ялтэ дэтыр мэфэ заулам кыкылоц! «дзэ базэ» хъугъагъ. Камчаткэ кы-щегъэжыгъэу Калининград шьолъырым нэс къарыкыгъэ ныбжьыкыгъэ зэнэкьокъум хэлъагъэх. Кадет классхэм, корпусхэм ащеджэхэрэр, дзэ-патриотическэ клубхэм якурсантхэр арых лофтхъабзэм къеклолагъэхэр.

УФ-м и Черноморскэ флот ихы лъэсыдзэ базэу Севастополь дэтым шыкыгъэу уцугъор зэнэкьокъум анахъ къахэ-щыгъэхэм ащыц. Автоматымыкы онхэр, щэхэр тэрэзэу даль-ханхэр, нэмыкы пэрыоху пстэ-уми апхырыкыныхэр ныбжьы-

кыгъэ пшъэрылэу къафагъэ-уцугъагъ. Зэнэкьокъур кыныгъ нахъ мышлэми, Адыгеим икы-гъэхэм пшъэрылэу ялэ агъэ-цэклагъ. Кыыхгъэщыгъэн фэе лофтхъабзэр оклофэ дзэ-патриотическэ клубым иинструк-торхэр тиныбжьыкыгъэ упчэ-жыгъоу зэрылагъэхэр.

Адыгеим икыгъэ купыр мыш фэдэ лофтхъабзэм апэрэу хэлъагъ нахъ мышлэми, дэгъоу зыкыгъэлъэгъуагъ, кылэхэм гъэхъагъэхэр ашыгъэх.

— Мыщ фэдэу мэхъанэш-хо зилэ зэнэкьокъум апэрэу тыхэлъагъ, — къало курсан-тхэм. — Нэмыкы шьолъырхэм къарыкыгъэ ныбжьыкыгъэ гу-щылэгъу тафэхъугъ, ыпэкли кыт-шъхъапэшт шэныгъэхэр дгъо-тыгъэх, хэуконыгъэу тилагъэ-хэри тлэгъужыгъэх. Тыхэгъэу шлу зэрэтлэгъурэр джыри нахъ лэашу зэнэкьокъум шызэхэт-шлагъ, тикъэралыгъо тыфэлэ-жъэнымыкы гухэлъэу тилэр кы-щыдгъэшъыпкъагъ.

Бэдзэшлагъэ зезыхагъэ-хэм пшъэдэжыгъэ ягъэ-хыгъэнымыкы федеральнэ къулыкыум и Гъэорышлагъэу АР-м шылым ипресс-къулыкыу.

Лутыжъ Борис ишлэжъ фэгъэхыгъэ зэнэкьокъоу адыгэ ныбжьыкыгъэ зыхэлэжъэштхэр зэхашъэ

Адыгэ тхэкы, усэко, драматург Лопэасэу Лутыжъ Борис Къуней ыкыор изшлоклэ лъагъэхэмкы зыцкы чыжъэу Лутыжъ лъэпкъылыу шытыгъ. Зэчынышхо зыбгъодэлыгъэ хэкупсэр кызыхъугъэр 2015-рэ ильэсым чъэпыогъум и 15-м ильэс 75-рэ хъушт. А мафэр гъэлэплэгъэ-ным тегъэпсыхыгъэу лофтхъабзэхэм зэу ащыц адыгэ ныбжьыкыгъэ зэнэкьокъу. Тыркуем шыпсэурэ тилэпкъыгъэу бзылфыгъэу Думэн (Адэмэй) Акилэ ары ар зэхэжъгъэнэу къахэзылхыгъэр. Ащкы гухэлъ шъхъалэу ялэу Къэбэртэ-Бэлыкъар Республикэм ина-роднэ тхаклоу Лутыжъ Борис икылэ лъэпкъым ибайны-гъэу зэрэщытыр ныбжьыкыгъэ агурыгъэлогъэныр ары. Литературэм ылызныкыгъэ зэчыи зилэ пшъашъэхэмрэ кылэхэмрэ ащ кышыныфэштых.

Зэнэкьокъур зэрэзхашэрэ шыкыкы

1. Зэнэкьокъум хэлэжъэн-хэ альэкышт адыгэ кылэхэу, пшъашъэхэу ильэс 17-м кы-щегъэжыгъэу ильэс 30-м нэс зыныбжьхэр. Джащ фэдэу гурыт еджаплэхэм яаппэрэ классхэм, лицейхэм, коллед-жхэм, техникумхэм ачлэсхэр, апшэрэ еджаплэхэм ястудент-хэр, ахэр къэзыухыгъэхэр, лофшлэплэ зэфэшъафхэм алу-т ныбжьыкыгъэхэр.

2. Зэнэкьокъум къагъэхырэ тхыгъэхэм рассказ (новеллэ) шапхэ ялэ фае. Анахъ дэгъу-хэр ыужкыгъэ гъэзетхэу «Адыгэ псалъэм», «Адыгэ макъэм», «Черкес хэкум», журналхэу «лошъхъемафэм» «Зэкъош-ныгъэм» къарагъэхъащых.

Зэнэкьокъум зэрэхэлэжъэхэрэ шыкыкы

1. Зэнэкьокъум къагъэхырэ рассказыр (новеллэ) зыфэгъэхыгъэшт лофыгъохэр ежъ авторым кыыхых. Ау цыфыгъэ, шьыпкъагъэ, гулэгъу ахэлъыным, шэнышлоу шытын-хэм, ныбджэгъуныгъэм, еджэ-ным, лэжъэным ныбжьыкыгъэхэр ащкы кыфалэтынхэ, бзылфы-гъэхэмрэ нахыжъхэмрэ лы-тэныгъэ афырлэным гу лы-рагъатэу шытынхэ фае. Гушылэ дэйхэр, узыгъэулытэрэ къэлу-кыгъэхэр ащ хэтыхэ хъуштэп.

2. Зэнэкьокъум хэлэжъэнхэ альэкышт Урысые Федера-цием хэхэрэ чыплэ пстэуми ащыпсэурэ адыгэ ныбжьы-кыгъэхэр.

3. Зэнэкьокъум изэхэщакло-хэм, жюри хэхэтхэм ачлэхэмрэ

альэкыуацлэхэмрэ гъэзетхэу «Адыгэ псалъэм», «Адыгэ макъэм», «Черкес хэкум» къа-рыхъащых.

4. Зэнэкьокъум къагъэхырэ рассказхэр (новеллэхэр) ады-габзэкы тхыгъэхэу шытынхэ фае. Ахэри, ахэм ащыц пычы-гъо горэхэри нэмыкы тедзэгъу-хэм къащыхауыгъэу щыт хъу-штэп.

5. Зэнэкьокъум къагъэхырэ рассказыр (новеллэр) компютеркы, «Aria» зыфилоу я 12-рэ шрифтымыкы хэутыгъэн, сатырхэм азыфагу миллиметрэ 1,5-рэ дэлыным фае. «A4» зы-филоу тхъапэм тефэрэм кып-кырыкыхэзэ, нэклубгъуи 7 — 20-м ар къемыхъумэ нахышлу.

6. Зэнэкьокъум къарагъэ-хырэ рассказхэр (новеллэхэр) экземпляр 3 хъунхэ, CD-м тет электрон вариантри ягу-сэн фае.

7. Зэнэкьокъум къагъэхыгъэ тхыгъэхэр зыхэхэми нэмыкыхэми ачлэагъэхъажыхэрэп.

8. Зэнэкьокъум къагъэхы-хэрэ рассказхэр (новеллэхэр) тхыгъэу е тхыгъэ шъхъафэу кыдэгъэкыгъэнхэмкы унашъо зышыхэрэр зэнэкьокъум изэ-хэцэн фэгъэзэгъэ купым хэт-хэр ары. Ахэр тхыгъэу кы-дагъэкыми, авторхэм гонорар аратыштэп. Зэнэкьокъум изэ-хэщаклохэм фит зашырэ нэуж

ахэр гъэзетхэми журналхэми къарагъэхэхэмэ хъушт. Джа-щыгъум гонорарым фэгъэхы-гъэу унашъо зышыхэрэр ежъ редакцихэр ары.

9. Зэнэкьокъур зэрэклорэр Интернетым иамалхэмкы, гу-рыт, апшэрэ еджаплэхэм яра-диоэхэмкы кыатышт, гъэзетхэу «Адыгэ псалъэм», «Адыгэ макъэм», «Черкес хэкум», жур-налхэу «лошъхъемафэм», «Зэ-къошныгъэм» къахауышт.

Зэнэкьокъум къагъэ-хырэ тхыгъэхэм зэ-рахэплээхэрэ шыкыкы пталэхэмрэ

1. Зэнэкьокъум къагъэхырэ рассказхэр почтэкы 2015-рэ ильэсым Ионыгъом и 1-м нэс гъэзетхэу «Адыгэ псалъэм», «Адыгэ макъэм», «Черкес хэ-кум» яредакцихэм ащыц го-рэм лэклагъэхъанхэ фае.

2. Рассказыр (новеллэр) зытхыгъэм ыцлэ шьыпкъэ ар-мырэу, цлэтедзэр (псевдони-мыр) тетхэгъэн фае гуадзэу N 1-м зэрэщыгъэнэфагъэм диштэу. А гуадзэри тхыгъэм игъусэн фае.

3. Гъэзетэу «Адыгэ псалъэм» шызэхэщэгъэ, къэбэртэагъэми, щэрджэсыбзэми, адыгабзэми дэгъоу ащыгъозэ тхаклохэр зыхэт купыр рассказхэм за-хэллэрэ нэуж нахышлоу алы-

тагъэхэр къегъэнафэхэшъ, 2015-рэ ильэсым Ионыгъом и 30-м нэс жюри Иэклэгъэхэ.

4. Жюри хэхэр тхыгъэ-хэм ахэллээшъ, шлухъафтын-хэр зыфагъэшъошагъэхэмкы 2015-рэ ильэсым чъэпыогъум и 14-м нэс макъэ къегъэлу. Ахэм ачлэ альэкыуацлэ гъэзет-хэу «Адыгэ псалъэм», «Адыгэ макъэм», «Черкес хэкум» къа-рагъахэх.

5. Зэнэкьокъум къагъэхыгъэ рассказхэм уасэ афашы зы-хъулы мыш фэдэ шапхэхэр кыдалытэх:

— ащ хэлъ гупшысэ шъхъа-лэр;
— тхыгъэм гъэпсыкылу илэр;
— ар зэрэтхыгъэ адыгаб-зэм икыбзагъэрэ идэхагъэрэ;
— тхыгъэр зыфэгъэхыгъэу лофыгъом мэхъанэу илэр.

Зэнэкьокъум нахъ дэгъоу шалыгъэгъэ рассказхэр зытхыгъэхэм апае шлухъафтынэу агъэ-нэфагъэхэр

1. А 1-рэ чыплэр зыфагъэ-шъуашэрэм сомэ мин 75-рэ;
2. Я 2-рэ чыплэр къэзы-хыхэрэм сомэ мин 50;
3. Я 3-рэ чыплэр зыубы-тырэм сомэ мин 30 аратышт.
4. Тезыгъэгъушхорэ шлухъаф-тынхэу сомэ мини 10 зырыз хъухэрэри ныбжьыкы тхэкы 4-мэ аратышт.

Гуадзэу N 1-р

Адыгэ тхэкы, усэко, драматург цлэрылоу Лутыжъ Борис Къуней ыкыор кызыхъугъэр ильэс 75-рэ зы-щыхурэм ехъулэу шылэшт зэнэкьокъоу адыгэ ныб-жьыкыгъэ зыхэлэжъэштхэм сиофшлагъэ фэгъэхъа-зырыгъ. Ар тыди кышыхауыгъэу щытэп. Зэнэкьокъум пае шапхэу, пшъэрылэу агъэнэфагъэхэм адештэ.

2015-рэ ильэс _____ / _____ / _____
(Илэпкыладз)

Цлэ тедезэр (псевдонимы): _____

Сиофшлагъэ ышъхэр: _____

1. _____

2. _____

лофшлагъэр зиём ыльэкыуацл _____

ыцл _____

исотовэ телефон _____

@mail _____

Зыщыпсэурэ къуаджэр, къалэр _____

Шъуитхыгъэхэр электрон почтэхэу 5marina55@mail.ru
е адыгъе@mail.ru зыфилохэрэм къэжъугъэхыхэмэ хъушт.

Гупшысэ куухэр щыпхырыщыгъэх

Адыгэ литературэм, литературоведением, лъэпкъ тарихым Шъхьэлэхъо Абу итворчество чыплэ гъэнэфагъэ щаубыты. Итворчество ехылаагъэу шлэныгъэлэжхэми, зышлэрэ цыфхэми маклэп Абу фатхыгъэр, ау эклэми кыхагъэщырэр илоф фэшъыпккъэу, лъэпкыым паемэ, псэемыблэжъэу икыару кызырхыгъэу, зэрэлажъэрэр ары.

Тхакломи, шлэныгъэлэжхэми, хэти кыилэккыгъэ тхыгъэм уасэ фэзышырэр еджэхэрэр ары. Уахътэ тешлэми, тхыгъэм ыкыуачлэ кымылыхэу, емызэхэу, ягумэк, язэхашлэ диштэу ар кызынэжыккы, а тхыгъэр уасэ зилэ саугъэтэу зыфэтхэгъэ лъэпкъ литературэми, наукеми кыхэнэх. Джащ фэдэх Шъхьэлэхъо Абу итхылыщ хьурэ зэхэуагъэ тхыгъэхэр.

Цыфыр зыпылэ юфым фэшъыпккъэ зыхъуккэ, ащ фишлэрэр шломэккэ зэпыт, ар ренэу мэлъыхъо, зылымылэсыгъэ лъэныкъомэ агъэгуагъэ. Пэрыохъу горэхэр кыккыккэу, кыныгъохэр кыхэккэу бэрэ мэхъу, ау ежъ щылэныгъэ шапхъэу илэр ыукурэп. Зэрэфэлъэккэу Цэй Ибрахымэ итхыгъэхэр Абу кыгъэгъуагъэх, папкэ пчыагъэ хъухэу институтым иархив къагъэбайгъ, нэужым тхылэ псау хъоу Цейм и «Хэшыпкыгъэхэр» кыхиуыгъ.

Илъэпкъ фэусагъэхэу, зигугъу амышыжыщтыгъэхэу зынамысыгъэ кыгъэнагъэп, публицистхэу Хъаткыккэу Долэтчэрий, Хъаджэмыккэу Хымыщ, Султланэ Долэтчэрий,

Шупако Ислэам, Ахмэтыккэу Юр, Меркицкэ Рэщидэ ялофшагъэхэр зэхуагъэжы, зэхэфзэфэхысыжыхэр афишлэ, статьяхэу гъэзетым охътэ гъэнэфагъэхэм кышыхиуыгъагъэхэм джы хэти яджэн амал ялэ хъугъэ. Ари шуагъэу томищым хэлъмэ ащыщ.

Апэрэу адыгэ жэрыло литературэм илофыгъо кыилэти, «жэрыло усаку» зыфилорэ цлэм научнэ лъапсэ фэзышыгъэр шлэныгъэлэжъэу Шъхьэлэхъо Абу. Ащ ишыхъат тилитературэ непэ изы сатырэу кыхыуагъэхэу Шэрэлыккэу Мыхамэт, Осман Нэшъу, Лылыхъу Нэшъу, Тыгъужъ Хъурыхъу, Сэлэчэрые Дэгур (Едыдж Мыхамэт), Цэй Тэтершъау, Джэнчэтэ Къуйнэшъу, Тыу Шарабыккэу, Абрэдж Юсыф, Дзыбэ Щэмэджыккэу, Анцоккэу Хъаджбэч, Хъамаккэу Хъаплыт (Бэчый Хъусен), Тыгъужъ Шэокалэс ыккы нэмыккыхэри. Ащ ишыхъатых тхылъмэ къадэхъэгъэ зэхэфыгъэхэр.

«Лъэпкъ литературэм итарихъ иккыу тхыгъэ хъуцтэп эккэ адыгэ тхаклохэу, яныдэльфыбзэккэ тхэн амал ямы-

лагъэми, зиаккылрэ зигупшысэрэ лъэпкъ зэхашлэр кызыхэщэу, лъэпкыыр зыгъэгуагъэ кылрэ темэр пхырызыщыгъэхэм ятворчество тытемыгушылэмэ», — ело Абу ыккы ар кыгъэгъэщыпккъэжъэу нэмыккэ хэгъэгуагъэ ащыпсэурэ адыгэ тхаклохэм ятворчество ушэтынхэр фешых.

Шлэныгъэлэжыым ишуагъэ-ккэ Сихъу Сэфэрбий, Кобл Билъэустэн, Лэжккэу Исмахыл, Мэщфэшъу Шъалихъ, Клубэ Щэбан ящылэныгъэ гъогу, ятхыгъэхэр еджэплэ программэм хэуагъэх, еджаплэхэми ащызэрагъашлэх. Тхылъмэ къадэхъэгъэ тхыгъэ-зэхэфыгъэ пэпчъ гупшысэ куу хэлъ, шыпкыагъэ ккэу, научнэ лъапсэ ил. Непэ тызхэт охътэ гурылогъуагъэм цыфым илэккы еплъыккэ, идунаететыккэ зылыгъэплэжыынхэу, пхэнджыгъэ горэ къахэмыхъаным ригъэгупшысэнхэу тхылъхэр гъэпсыгъэх, ары ыккы ямэхъан.

Хэтрэ тхаккуи, шлэныгъэлэжы итхыгъэ зэрэщыгуагъэр кытккэу хъэрэ ныбжыккэу ягунэсынэу, ашъхэпэнэу ары. Тхылъхэм шуагъэу къахыщтмэ такыпкырыккы-зэ, Шъхьэлэхъо Абу итхылыщ хьурэ «Зэхэуагъэ тхыгъэхэр» зыфилорэм Къэралыгъо шухъафтыныр фэгъэшъошэгъэным детэгъаштэ (тыккэдэу).

АГЪЫРЖЪАНЭКЪО
Симхъан.

Филологие шлэныгъэхэм-ккэ кандидат.

Ежъымы илофшагъэхэми тарэгушхо

Шлэныгъэлэжъ цлэрылоу Шъхьэлэхъо Абу и «Хэшыпкыгъэ тхыгъэхэр» зыдэхъэгъэ тхылыщым тигуапэу тяджагъ. Лъэпкъ зэхашлэу, гулътыгъэ, мэккэ шырыгъэу, ау кыилорэр «пиупккэу», зэрэ-тхыгъэ бэрэ (ыпэрэ тхылъхэми ар къахэщы) умыгъэшлэгъон плъэккырэр.

Тхылъхэм гупшысэ зэфэшъхъафэу къагъэуагъэр бэ, тишлэшхэр зэфэтлэтэжъэу, тхыгъэхэм бэрэ къафэдгъэ-зэжъэу тарыгушылагъ. Зэфэхысыжъэу тыкызфэккуагъэр: «Абу еджагъ, гъэсэнэгъэ ин ил, ау эккэми аккылу хъужъэу Тхъэм кыхилъхъагъ къахэзгъэушъхъафыккырэ сэнау-щыгъэ ин. Ар ежъ пккэнчъэ ымышлэу егъэфедэжы, хъалэлэу илъэпкъ пегъохы».

Тхылъхэм адэхъэгъэ тхыгъэхэм тематическэ шъолъыр ин къаубыты: литературэм илофыгъохэр, тхаклохэм япроизведениям зэхэфын, лъэпкъ шэн-хэбзэ зэхэтыккэхэр, ахэр непэрэ щылаккэ зэрэдэхъухэрэр, иккыджэгъухэм яхы-лэгъэ очеркхэр, нэмыккыхэри. Апэу кыхэдгъэщыхэрэр очеркэу адэтхэр ары. Илофшлэн инэу зыпылтым шлоккэу, Абу кыуа-джэм щыщхэм ядахэ ылоныр,

ахэм якъэбарккэ кытккэу хъэрэ ныбжыккэхэм хышъэр алъыгъэлэсыжыынэу уахъти, гушылэ фаби кыгъотых. Ащ плуныгъэм ыльэныккыккэу мэхъэнэ ин ил. Къуаджэ пэпчъ цыф шлагъоу тилэхэм ягугъу тшылмэ, нахъ тызэрэшлэщт, тызыккыккэу инэу тыадыгъэщт. Ащккэ, Абу, уитхыгъэхэм къагъэуагъэр гупшысэхэмккэ, дэхагъэу тыгухэм кыаралъхэрэмккэ, «Опсэу!» отэлэ.

Литературэм фэгъэхыгъэу адэтхэр уроккхэм ащыбгъэфедэнхэмккы, еджаклохэм ежъежырэу яшлэныгъэхэм ары-хагъэхъонымккы амалышлэх. Адыгэ тхаклохэм ящылэныгъэ-творческэ гъогу яхыплэгъэ факт гъэшлэгъонхэр ахэогуа-тэх. Учебникхэм адэхъэрэ материалым шлоккэу, уишлэныгъэ рыхэбгъэхъонккэу гъэшлэгъонхэр бэу ахэтых. Адыгэ литературэмккэ программэм

кыдилъытэрэ темэхэмккэ Абу итхыгъэхэр уишлэгъухэу урок зэфэшъхъафхэр зэхэпчэнхэ плъэккыщт.

Тхылыщым къадэхъэгъэ тхыгъэхэм ащыщэу «мышц игугъу къэсшылмэ» плонэу зы къахэпхышъурэп. Эккэри зыры-зэу анахъ шъхъал, анахъ мэхъанэ ял, илофыгъоу зыфэгъэхыгъэхэр тинепэ епхыгъэх.

Шъхьэлэхъо Абу и «Хэшыпкыгъэ тхыгъэхэм» афэдэхэм гушылэ лые къяпллэнэу ящылаагъэп. Тхыгъэ пэпчъ ежъежырэу шуагъэ кызыщыккыщтыр кырылотыккы. Ахэм афэдэхэр энциклопедие мэхъанэ ялэу столышъхъэхэм ателъынхэ фае. Очэпщыхэмккэ, эккэ республикэмккэ, лъэныккыуа-бэхэмккэ тхылъхэр тыхышъ, тыхэхъоныгъ, Абу ыцккэу тинэпэеплъ. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо шухъафтын кылажыгъэнымккэу Шъхьэлэхъо Абу итхыгъэхэр зэрагъэ-лэгъуагъэр тигуапэ хъугъэ. Ащ фэдэ уасэри атефэу тлы-тэзэ, Очэпщые гурыт еджаплэу N 9-м иккэлэгъаджэхэм ыккы иккэлэгъаджэхэм тхылъхэм «Гъогу маф!» ятэлэ.

ПЩЫДАТЭКЪО Римм.
Очэпщые гурыт еджаплэм адыгабзэмрэ литературэмрэккэ иккэлэгъадж.

Тишлэныгъэхэм арыхэтэгъахъо

Драматургиер литературэм ианыхъ жанрэ кыинхэм ащыщ. Еджаклохэм зэеджэгъуккэ произведением ыкупккэ къамыубыгъэу, темэр, геройхэм ядунай иккыу фэдизэу къамыгъэнэфэшъоу кыыхэккы. А юфыгъом мымаккэу сеуталлэу хъугъэ.

Адыгэ Республикэм искусствэхэмккэ иколледж итеатр-альнэ отделение сыщэлажъэ. Еджаклохэм аныбжъ ккыдэс-лытэзэ, пьесэхэм (е пычыгъохэм) ягъэуцун илоф дэсэшлэ. Гъэуцугъэнхэм язаккып, театрэм спектаклэ тыщеплыгъэми, зэхэтэфыжы. Драматургическэ тхыгъэр кызыхэсхыккэ, илэпылэгъу афэхъуцт литературэри афэгъэнефэным сыналэ тесэгъэты. Ащккэу тилэпылэгъушлэх тишлэныгъэлэжхэм янаучнэ илофшагъэхэр. Шъхьэлэхъо Абу итхыгъэхэр апэ сымышырэмэ, ауж кыизгъанэхэрэп. Ахэр научнэ тхыгъэхэми, абзэккэ гурылогъошлэх, кызытегушылэрэ лъэныккыор нафэу ащыгъэтхыгъ, героим инравственнэ ыккы духовнэ баиныгъэ иккыу фэдизэу кыб-гурылонымккэу лэрыфэгъух. Ныдэльфыбзэр шууагъэлэгъу, кырыплон плъэккыщтыр зэрэбэм уккыагъэушлэ.

Еджаклохэм агу етыгъэу произведением еджэнхэм пае, мэхъанэ ил тхакломи ищылэныгъэ ыккы итворческэ гъогу щыбгъэгъозэнхэм, тхыгъэм итемэ «кыфэгъэгъэуагъэ», кызы-рэдэхъугъэр японим. Сигуапэу Абу итхыгъэхэр ащккэу сэгъэфедэх. Гъэзет, журнал нэ-ккыбгъохэм къащыхиуыгъагъэхэу зэзгъэгъотын слъэккыгъэхэр силэх. Кыхыэккы ахэр еджаклохэм яптызэ плэккыуа-дэхэу. Анахъэу зызфэдгъазэрэмэ ащыщ Цэй Ибрахымэ,

Шъхьаплэжъэу Хысэ, Хъэдэгъэлэ Аскэр, Жэнэ Кырымы-зэ, Мэщбэшлэ Исхъакъ ятворчество яхылаагъэхэр. Жэнэ Кырымызэ «Нымэ яплэшъхъагъ члэлэ письмэхэр», «Етлэ лэбжыб», «Хэбзэ дахэу тэ тилэр джащ фэд», Хъэдэгъэлэ Аскэр иеу «Адыгэм ыпхъу», Мэщбэшлэ Исхъакъ ипоэмэу «Хыуай», «Шъузабэхэр» — бэрэ дгъэфедэхэрэ тхыгъэх. Ятематиккэу мэфэккэу зэфэшъафхэм ятэпхых. Ахэр игъэккы-тыгъэу ащызэхэфыгъэх Абу истатыхэм («Жэнэ Кырымыз», «Лъэаплэм ышыгу еккы-зэ», «Хъэдэгъэлэ Аскэр. Повестэу «Адыгэм ыпхъу»», «Цэй Ибрахым. Апэрэ лъэбэккы-хэр. Дунаим изэпырыгъэгъэгуагъ. Лъэпкъ шлэжыым имардж», «Шъхьаплэжъэу Хыс. Драмэу «Шарлотта-Айшэт», нэмыккыхэри).

Шъхьэлэхъо Абу итхыгъэхэр зэхэуагъэу кызырэдэ-ккыгъэм сигъэгъушлэагъ. Зы чыплэ зэрэшлыгъэхэр, хэти фэмыдэу, тэрккэу лэрыфэгъу. Тхылыщыр — илофшлэгъэ ин. Тэ тиколледж фэдэу еджэплэ зэфэшъхъафхэм зэрацагъэфедэщтхэр, яшлэныгъэхэм ахагъэхъо-нымккэу яшуагъэ кызырэккы-щтыр нафэ. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо шухъафтын рапэсыныр тефэу тэлъытэ.

АЦУМЫЖЪ Сар.
Искусствэхэмккэ республи-кэ колледжым итеатраль-нэ отделение ипаш.

Игъоу сэлъэгъу

Шъхьэлэхъо Абу адыгэ лъэпкыым хъалэлэу илъэ-сыбэ хъугъэу фэлажъэ. Ижэбзэ чани, иаккыл зэтэ-ти, ишлэныгъэ куури фэгъэлэрышлэ. Лъэпкыым илогъэ-шлагъэхэр, шэн-хэбзэ дахэу зэрыпсэушты-гъэхэр, ижэрыло хъаламэтхэр, илитературэ еугъо-жыых, зэрегъафэх, кыхеуытышъ, лъэпкыым ыпашъхъэ кырылэхъажыых.

Маккэп мы шлэныгъэлэным кытхыжыгъэу, кыуагъоижы-гъэу АРИГИ-м иархив жэрыло усэ хъазынэу хэлъыр. Джащ фэдэ кыхэутын илофыри. Абу илофшагъэхэм ащыщыбэ «Зэхэуагъэ тхыгъэхэр» зыфилэу томищ хъурэм ккыдэхъагъэх. Ахэм ащыщхэу «Шъуашэмэ анахъ дахэр цыфыгъ», «Лъэпкъ шэн дахэхэм тафэжыгъэсакъ», «Лъэпкыым ибаиныгъэ тыфэ-саккы» зыфилэхэрэр ыккы нэмыккыхэр плэужхэм къаджэх адыгэхэм ацлэ чыжъэу зыгъэ-лугъэ шэн-хабзэхэр къаухъу-мэнхэу, афэсаккыынхэу, агъэ-лэплэнхэу.

«Жэрыло усэхэр — щылэ-ныгъэм инэккыбгъох», «Жэрыло творчеством иухъуамаккыхэр» зыфилорэ ыккы ахэм аномыккы тхыгъэу Абу илэхэм мэхъанэ ин ял. Аккыл ахэлъ. Лъэпкъ жэрыло усэхэм осэшхо афашы. Тхыдэлэуатэхэу, оредыло-оредус-

хэу адыгэхэм къахэккыгъэхэм тибаныгъэшхо, тидышъэккэн иухъуамаккыхэм ягугъу шлурэ дахэрэккэу ашыжыккы. Абу зыцлэ кыилэтыжыгъэу, зигугъу ышы-жыгъэхэм ащыщых Абрэдж Юсыф, Бэчый Хъусени, мы-хэм аномыккыхэри.

Абу адыгэ литературэм изэ-хэфын, адыгэ тхаклохэм ящылэ-ныгъэ гъогу, ятворчество уасэ афэшлыгъэнымккэу лэжыгъэшхо ышыгъ. Хэхэс адыгэ тхаклохэм ацлэ кыхыгъэщыгъэнымккэу, ахэм ялофшагъэхэр кыгъоты-гъэнымккэу бэдэд Абу ышлагъэр.

Шъхьэлэхъо Абу илофшагъэу «Зэхэуагъэ тхыгъэхэр» зы-филорэм АР-м и Къэралыгъо шухъафтыныу наукам ыльэны-ккыккэу агъэнэфагъэр кыра-тыныр тефэу сэлъытэ.

ЦУЕКЪО Нэфсэт.
Филологие шлэныгъэхэм-ккэ доктор.

(Джыри кыкълъыкълъшт).

(Къызыкълъыкlorэр бэдзэогъум и 9-м кыдэклыгъэ номерым ит).

Рустам къызырэджэгъу пчырхэм кырилогъагъэри Саидэ ыгу къэклыжыгъ: «Джы не-кложь, Расул удэклон плэмэ уфит, уицэжыштмэ сшлэрэп нахъ». Янэ игушылэхэри ытхьа-клымэ итых: «А сипшашъ, хэти ежъ-ежырэу насып зыфишлы-жырэп, Тхьэм насыпэу къып-фишлыгъэм ухэткли ушлоклын плэклыштэп, пфэху-пфэмы-хъуми, уеуцолэн фæе». «Сы-дэу сынасыпынчъэ дэдэу адэ сэ мы Тхьэм сыкыгъэхуыгъа?!» ыгу елэжыгъэу зэриложыи, лъэшэу хэцэтыкыгъ Саидэ.

Ахэм зягупшысэм, нэмыкы-рэ хэкылпэ шымылэу ылы-ти, янэ игъоу къыфильгъуыгъэм тетэу зеклонэу Саидэ ыгу ри-убытагъ. Ешлэ ащ кыхъ-лы-хъэ зыригъэшлы зэрэмыху-щтыр, илоф зытетымклэ Рус-там нахъ шлэху дакломэ зэрэ-нахышлур, ау узфэмые клалэм удэклоныр псынклэгъона, неп, неущ ылозэ, сьд иушъхагъу-ми уахътэр ыкъудыищтыгъ. Расул зэрэщыгъыжырэ шы-мылэми, «Къысэхуылагъэр есэ-рэлуата, сыкызэхышлыкынкли мэхуба?» зыфэллощтыр ышъ-хъэ къехъэ, ау ар делягъэу зыфишлэгъуыжырэ зэрэложы: «Е-о-ой, сэрклэ ар гугъэ пклэнч, ошъогум ит жъуагъом улылэ-бэным фэд». Саидэ анахъ зыгъэгумэкырэмэ ащыщ Ра-сул ыдэжъ къакомэ, ынэгъу зэрэкълэлъэшущтыр, инэп-лъэгъу клэхъопсэу ылоу ыпашъ-хъэ кытлысхъэмэ, зызэрэфи-шыштыр зэримышлэрэр.

Охътаби темышлэу зытешы-ныхъэщтыгъэм Саидэ рыхы-лагъ. Мыекъуапэ кыкли Ра-сул къуаджэм къэклуагъэти, ежъ Саиди янэ дэжъ къэклуа-гъэу исыгъ, шэмбэт пчыхъэм ыдэжъ къэсыгъ. Къызэрэфэ-зэщыгъэм ишыхъатыгъ остыгъэ хэгъэнэгъур къэсыфэ зэрэмы-жэшъуыгъэр. Ыпашъхъэ къызэрэ-тысхъэу ыпэрэ шэмбэтым къуа-джэм къэклон зэримылэкы-гъэр, зы мафэр мэээ псау фэдэу къышыхъоу, инэлълэгъу клэхъопсэу къыклэлъыклошт шэмбэтыр къэсыфэ ышлуабэ дашлэу зэрэжагъэмклэ кыригъа-жыи, «усэ горэ зэхэслъхъагъэ, оры, Саид, ар зыфэстхыгъэр» ылуи кведжагъ.

**Мазэр зынэгоу
Тыгъэр зыбгъэгур
Оры, Синэф!..**

Саидэ ынаплэ егъэпллыхыгъэу, клалэм ынэгъу клэмыплъэшъоу, нэхъхъэу шысыгъ, Расул кы-рилохэрэри, усэу къызэджагъэри зэхимыхыхэрэм фэдагъ. Ащ гу-лытагъ Расули.

— Сыдэу учэфынчъа, Саид, укысфэмычэфым, синэлълэгъу укыкълэмыхъопсыщтыгъэм фэд. Сэц нэмыкл псэлъыхъо къэб-гъотыгъэмэ умыушъэфы.

Зыгорэм щигъэзыен фаэмэ, игъо къэсыгъэу ылытагъ Са-идэ. Лагъэр къэбгъэхъужыын зэрэмылэкыштым фэдэшъ, кыхъэ-лыхъэ зырегъэшлыклэ кыклын шылэп.

— Расул, сызшыгъэгупшэжъ, — ышъхъэ зэрэфэхыгъэу ера-гъэу зэхэпхэу кылуагъ Саидэ.

— Ы?! — зэмыжэгъахэу зэ-хихыгъэм кыкынгъэщтагъэу къэкууагъ Расул. Ышлэшъ ху-пагъэп пшъашъэм ишъыпкъэ-ныр. — Саид, ар сэмэркъэу шыклэ хъуна?

— Кысфэгъэгъу, Расул, — къэлъэлэуагъ Саидэ кын кы-зэрэщыхъурэр ымакъэ кыхъэ-

щэу. — Сэри сыфэягъэп угу сыкыхъулэнэу, ау нэмыкырэ хэкылпэ шылэп. Сыолъэу сыз-щыбгъэгупшэжыынэу. Ощ нэ-мыкл клалэ шлу слъэгъугъэ, ащ сьдэклошт...

Ары Расул ыгуклэ ымыштэ-гъахэр, имышэныштыгъэу тлэ-клуй къэзыгъэгубжыгъэр.

— Къэлогъошлэ «сызшыгъэ-гупшэжъ» плоныр. Ощ фэдэу сыгу дзыоужъ гъуанэу шулъэ-гъуныгъэр истэкъухъэу укы-сэплъа? Ар сфэлъэклынэу щытыгъэмэ... — Къэгъыштым фэдэу къызэлэуихъагъ. — Ау

Арэу зыхъуклэ, Рустам псэ-огъу зыщыфэхъуштым кыхъэ-лыхъэ зырымыгъэшлымэ ежыр-клэ нахышлэу.

Расули гугъу хэтыгъ. Къыгу-рылоштыгъэп Саидэ зыкызы-рэфишлыгъэм хэлъыр. Ышлэшъ хуштыгъэп Саидэ Краснодар еджако зыщыклогъэ охътэ клэ-клым ежъ нахы нахъ лъэшэу шлу ыльэгъугъэ клалэ кыкы-кыгъэныр, ыгу рыхыгъэ шъып-къэкли арэу шлэху дэклонэу плалъэ ритыгъэныр. Адэ нэмы-клэу сыда? Егупшысэшъ, а упчлэм иджэуап кыфэгъоты-

Пэнэшъу Сэфэр

Псычъылэм ычлэгъ псыфабэ къычлэклыжыырэр

Рассказ

рэр. Ащ фэдэ чыплэ кын ифэрэм къехъулэ хабзэшъ, хуыгъэн ыльэкыштыгъэ бэ ышъхъэ щызэпэкклэкырэп. Ежъ къызэ-рэщыхуштыгъэм фэдэу Саидэ шлу кымылэгъуштыгъэу, кырилоштыгъэхэри, зыкызырэф-фишлыштыгъэхэри зэклэ нэп-цлыгъэу ылонти, эы мафэп, мэфитлоп Саидэ зишлэрэр, цлыфым ыгу къыпфимылэгъу зыкышлымэ умышлэнэу мэхъуа, зэ ауштэу кыпцигъэхъуми, тло кыотхъагъэпцкылыми, уигъэпцлэ зэпытын ыльэкыштыгъэ, илоклэ-шыклэхэм ахэмылэгъонэу ху-штэп. Ар щигъэзыгъ Расул. «Адэ сыда?» А упчлэр ары джыри кызыфигъэзэжыгъэр. Зэ Расул ышъхъэ къеуагъ: «Сту-дент клалэу къыдеджэхэрэм ащыщ хигъэуагъэу, зыгорэклэ сабый ышъо хидзагъэмэ, дэкло-жыын фаеу хуыгъэна?» Ау ари рипэсыгъэп Саидэ, ыгу къызэ-рэфэкыгъахэр делягъэу зы-филэгъужыгъэ.

Зыкли зэмыжэгъахэу зэри-хылагъэм Расул гупшысэгъуае ышыгъ. Шлу дэдэ ыльэгъурэ пшъашъэр ащ нахъ хэмылэгъу шлоклодынэныр ышлэшъ ыгъэ-хъунэу фаеп, ащ ишынагъоу кышъхъахыгъагъэм ыгу къе-фызы. Ыломэ, ышлэмэ хуштыр кыфэмыгъотэу шонагъ. Сыда ышлэн ыльэкыштыри пшъашъэр кыфэмыемэ, алоба лыгъэклэ хэти шлу зэбгъэлъэгъун умы-лэкыштыгъэ. Ары шъхаем, ар ылонышъ, ащ лъыпытэу ылэ ритлупцэхынэуи?! «Джы сы-зылуклэрэм сыкызкыштыгъэ-зыхъэр, зыдэклонэу плалъэ зэритыгъэ клалэм ыцли, ыльэ-къуацли къэсымыгъалоу ыуж-сиклыштэп», — ыгу риубытагъ Расул, ащ кыфишлэщтыр кы-гурымылуагъэми. Тхьамафэр окло-фэ, шэмбэтыр къэсыфэ ышлуабэ дашлэу, мафэр хэгъэкли, сыхъат пчъагъэри кылытыгъэ ежагъ. Ари къэсыгъ. Унэм кызырэф-хъажэу, янэ ланэ кыфешлыфэ емыжэшъоу «етлан, етлан» ри-луи, гулэнклэ кызыжэжъэм, ным кышлагъ къэбарэу щылэм ыкы-зэрэщымыгъуазэр.

— А Расул, а узфэгъулэрэр дэклуагъ, — ылуагъ ным, ар зэрилуагъэм нахы ежъ нахъ

ыгу хэклэу кыпцигъэхъоу гукло-дыгъо макъэклэ. Фэегъахэп ыкы-ыгу хуылэнэу, ежъ ижэдэклэу а къэбарым Расул шыгъуазэ хъунэу, ау чыплэ нэкл зэрифэ-щтым зыригъэлэжагъэп. Кыкли-гъэщтагъэу къэкууагъ Расул.

— Ары, сишъау, Саидэ Нэ-хаекъомэ яклалэ дэклуагъ.

— Хэт Нэхаекъомэ яклалэу? — гулэнклэ къэупчлагъ Расул. Ешлэ Рустам нэмыкл янэ кы-зэримылоштыр. Шыгъозагъ бэ-шлагъэу ар Саидэ кызырэфы-лым, делэ ехуылэнэным нэсэу

шлу кызырэфыгъурэм. Ау а клалэм ыгу фэмыкылахэу Са-идэ кылоу зэп, тлоп зэрэзэ-хихыгъэр. Ар гушылэ къодыеу зэрэщымытыр Саидэ ащ фыш-тыклэу фырилэхэм ахилъагъо-щтыгъ. Ащ фэшл Рустамэ ыцлэ кырилоныр ышлэшъ хуыпэщты-гъэп.

— Рустам ары,— ылуагъ ным.

Зыдежагъэми клуагъэп Ра-сул. Янэ ланэ кыфешлыфэ емыжэу адрэ унэу ежъ зэры-лээрэм клэжыгъэ. «Сыдэу адэ шлулэгъуныгъэри клочлэшхуа?» — зэриложыгъэ ным, ежъ иныбжыкълэгъум пэкклэжыгъэхэр ыгу къэклыжыгъэхэу. Ныр ежагъ ыкы кычлэкыжынышъ, шхэным цыгугъэу, ау къэмы-лэгъуахэ зэхъум ащ дэжъ ежъ члэкыгъ. Ешлэ ыкы мы лъэ-хъаным ыгу цышлэрэр, ыгуи фэгъу, ау ар ылоу ежыри гу-сэ фэхъумэ, нахъ ыгу ыгъэкло-дышт нахъ, ишлуагъэ екыштыгъ.

— Арэп, шлу плъэгъугъэ пшъашъэр дэклуагъ пае ори зыдэбгъэллэжыштыгъа? — фэмы-яхэу кызыпгубжыкы фэдэу зыкышлыгъ ным. — О уиза-къоп ар кызызхуылагъэр. Кла-лэм ыгу рыхыгъэ пшъашъэм кыштыгъэзыеу бэрэ мэхъу. Шлу уилъэгъуштыгъэмэ, ар кыуи-шлэщтыгъэп. Арышъ, угу емы-гъэклэ. Уныбжыкыл, уишылэныгъэ уапэклэ къэт, угу рыхын, шлу плъэгъун пшъашъэ джыри ури-хыллэн.

Расул янэ зи пиложыгъэп, ау ежъ ыгуклэ зэриложыгъэ: «Ей, тьян, тьян, ащ нахъклэ шлулэгъуныгъэм уасэ фэмышл нэмылэмэ, егъаши о хэти шлу плъэгъугъэн фаеп». Ар ным зэхихыгъэмэ, лыхъклэ ыштэхэ-ныеп, «Сэра шлулэгъум имашло ымыстыгъэр?» ылонти, ау ащ Расул шыгъозагъэп. Яшэнэп адыгэхэм а лъэныкъомклэ ны-хэм агу цышлагъэр акъохэм къафалуатэу.

— Некло, сишъау, зыгорэ зылулэхъ, — ным зелом, емы-дэлумэ ыгу зэрэмыпсэфыштыр ешлэти, фэмыяхэу Расул къэ-тэджыгъ, янэ ыуж кыхъагъ. Ыкы къакомэ ыгъэтхъэн гу-хэлъ ным илэу зыфигъэхъа-зырыгъэти, шхын клэщыгъоу ланэм тетыгъэр багъэ, ау къэ-

барэу зыщигъэгъозагъэм шхы-ныр ыгу рыригъэхыгъэп, хъа-тэу хэмылэу кыпэклыжыгъ.

Зыфэчэф шылагъэп Расул, нэф къэшымэ Мыекъуапэ клэжынынэу фэягъэп, дунаир къэушъорэкли ычлэгъ хуыгъэу ары кызырэфыштыгъэр. Янэ зэрилуагъэм фэдэу шлу ыльэ-гъужыын пшъашъэ горэм джыри рыхыллэныр ышлэшъ хушты-гъэп. Къыгурымылоу зэгупшы-сэщтыгъэр бэшагъэу кыпылпы-ми, ежъ кыштыгъэзыенышъ, ыгу рыригъэхын фэмылэклэу Са-идэ зыфилоштыгъэ клалэм зы-кыдэклогъэщтыр ары. Етлани ошлэ-дэмышлэу, лэшлэхэу ар зэрэхъугъэми рилолэн кыфэ-гъотыштыгъэп. «Мы лофым сэ кызыгурымылоу зыгорэ хэлпын-кли мэхъу», — зэриложыгъэ Расул, упчлэ жъуыгъэу ышъхъэ кытаджэхэрэм яджэуап кы-фэмыгъотэу.

Рустам Саидэ зэрэфышты-тым зыгорэ елолэгъоагъ. Фэ-дэгъу дэдагъ, ыгу хэклын фэдэ гушылэ ыжэ кыдэклэу зэхы-ригъэхыштыгъэп. Янэ кырило-гъагъэр, клалэм шлу къелъэгъу-мэ, ылэгъу исэу ылыгыштыгъэу зэ-рилогъагъэр шыпкъэу кычлэ-кыгъ. Зыгорэм клуагъэмэ, цыгын дахэ е бзылфыгъэ лэпэщысэ лъаплэ горэ кыфи-мышъэу хуштыгъэп. Ащ пэпчъ, зэришэнэу, а зы гушылэхэр кырилохэзэ кыыритыштыгъ: «Зысэлъэгъум сыпсэ закъу, ош-пае сехъопсагъ, угу рыхымы лъэшэу сигопэшт». Шъо дэхэ хуурае кызыфэхъум, врачым-рэ янэрэ зэрядэлугъэм клэ-гушлужыгъ, ахэм кыраллошты-гъэри шыпкъэу кычлэкыжыгъ. Сабыир кызыфэхъуыгъэ сым-мэджэщым члэпыфэ ар ыб-гъэ ригъэшъоным пае кыфа-хыфэ ышлуабэ дашлэу ежэ-щтыгъ. Ау ащ ипл гучылэу фишлыгъэм имылдыкъ кыгъэ-жъуныр хэгъэкли, тлэкуи кы-гъэжъуыгъэп. Сабыим теплъэ къэс ащ ятэ шъхъаклоу кырихыгъэр ыгу къэклыжыштыгъ. Сабыир зыфигъотыгъэр Расул арыгъэ-мэ, дунаир фэмыхъоу гушло-щтыгъ, ежъ нахъ насыпышло шымылэуи кышыхуштыгъ.

Плэм еклуужыгъэхэмэ, Ру-стам ренэу кыфэклэщыгъу, ау Саидэ ыгу фаштэщтыгъэп зыкызырэфыштыгъэр. Ыдэжъ шыпыр пхэтэкъэжъэу, ыбгъэ-цэу кыненэхэрэр пыжъ панэу кыхъаохэу кышыхуштыгъ, ыгъэжъэу, ыгъэжъэу къебэу зыхъуклэ, ыгу кыгъэжаощтыгъ, лаллэ кызырищэклырэми ыгу фаштэщтыгъэп. Ащ фэдэу Ру-стам къедэхашлэ зыхъуклэ, ыгуклэ зылылэсыштыгъэр Расул арыгъэ. «А-енасын ащ фэдэу кысфыштыр Расул арыгъэ-ми» ыгуклэ зэриложыштыгъ. Ыгу зэрэфэчылэм лым гу лым-мэитэу мэхъуа, сыдэу зыфишлы-гъэкли Саидэ къэгъазэ зэри-мылахэр лъэшэу кын кызыр-рэщыхъурэр кыхъэщэу, ыгу елэжыгъэу кырилоштыгъ:

— А Саид, а сыпсэ закъу, шлулэгъуныгъэу кыпфэсшы-гъэм, хъадырыхэ сэкложыфэ мыккысэжыштым, сабыеу зэ-дэдгъотыгъэм яхъатырми, гу-фэбэныгъэ тлэкуи сыспэбгъо-хымэ, сыкызызэхпшыклымэ сьд шышын?

Ащ пэпчъ ежымыи ыгу кыгъэкыжыштыгъ шъхъаклоу кырихыгъэр, шлу ыльэгъурэ клалэр зэрэшлуи гъэклодыгъэр, хъабз гъорыкло фэдэ нахъэу кышыхымыхъоу кызырэфыджэ-гугъэр щэлэфэ зэрэщымыгъу-штыгъ, зэрэфымылэгъуштыр. **(Джыри кыкылэжыштыгъ)**

СПОРТЫМ ШЫЦЭРЫПОХЭР

Адыгэ быракъыр Мадрид щегъэбыбатэ

Испанием ифутбол клуб цлэрылоу «Барселонэм» щешлэрэ Натхьо Амир Адыгэ Республикэм щапугъ. Мы мафэхэм ар Мыекъуапэ къэклуагъэу гуцылэгъу тыфэхъугъ.

— Футболыр ешлэгъу къодыеп, сищылэныгъэ спортышхом еспхыгъ, — къелуатэ Натхьо Амир. — Апэрэ мафэхэм къащыублагъэу «Барселонэм» дэгъоу къыщыспэгъоклыгъэх. Ныбжыкълэхэр зыхэт купым къыщыспэклырэллэхыи, клубым идублер шхьалэхэм сахагъэхьагъ.

— **Ныбжыкълэхэм ялэпэлэсныгъэ хагъэхьонымкълэ тренерхэм сыда анахъу аналэ зытырагъэтырэр?**

— «Пирамида» зыфиорэ шыклэм тетэу клубым футболистхэр щагъасэх. — Ныбжыкълэ кыдалытэзэ, сенаушыгъэ зыхэлхэр командэхэм аштэх, рагъашлэх. Анахъ дэгъухэм хэушхьафыкыгъэу лоф адашлэ, «Барселонэм» фагъэхьазырых.

— **Къызэрэпфлорэмкълэ, пщынэр зэрэзеклащырэм, макъэр зэрагъэжъынчырэм фэдэу пирамидэр агъэпсы.**

— Ары. Европэм икомандэхэм щысэшлэ афэхъух. Футболыр искусствэ лъагэм рагъапшэ.

— **Амир, Испанием идэхагъэ, Мадрид ичлэпэлэ гъэшлэгъонхэм татэгущылэнэу игъо тифэшт. Урысыем ифутбол ехьыллагъэу Испанием бэрэ къыщауата?**

— Сыгу кьео, ау тыхэгъэу ифутбол гуцылэ фабэхэр къырауаллэу бэрэ зэхэтхырэп. Европэм ифутбол зэрэлъыклатэрэр, тренерхэр шыкълэшлэхэм зэралъыхъухэрэр, щысэ зытетхын тлэкълыхтхэр къытфалатэх.

Академием щеджагъ

— Тольятти футболымкълэ и Академиеу Коноплевым ыцлэкълэ щытым узэрэщеджагъэм шлуагъэу хэпхыгъэр къыталооба.

— Урысыем ихэшыпыкыгъэ ныбжыкълэ командэхэм сахэтэу зэнэкьокъу макълэп сызыхэлэжъагъэр, спортсмен цлэрылохэм талукълэщтыгъ, футболым о шу зыщымылэзгъоу, футболыр угу рыхын, шу плэзгъун зэрэфаем, спортым шэн-хабзэхэр щызэтэханхэм тафагъасэщтыгъ. Академиер еджэплэ къодыеп. Цыфыгъэм, тэ «адыгагъ» зыфатлорэм мэхьанэу илэр щылэныгъэм къыщыдгурьлощтыгъ.

— **Дунэе турнирхэу Търкуем, Венгрием, Англием, Бразилием, Италием, нэмыкълэхэм ащыкълуагъэхэм уахэлэжъагъ.**

— Академием тыщеджэзэ дунэе зэлукълэгъухэм защытыуплэкълуштыгъ, Урысыем ыцлэкълэ футбол тешлэщтыгъ.

— **Амир, уятэу Натхьо Адам Адыгеим, Краснодар краим яфутболист цлэрылу, Мыекъопэ «Зэкъошныгъэм» идиректор шхьаI. Тиреспубликэ икомандэ уцешлэным зыфэбгъэхьазырыгъэба?**

— Нурбий, а упчлэм сыкъежэщтыгъ. «Рубин» Казань Натхьо Бибарс щешлэзэ сэри Татарстан икомандэ сырагъэблэгъагъ. Тренер шхьаIау Курбан Бердыевыр къызэрэсэджагъэр сэрклэ гушлуагъоу щытыгъ. «Натхьо нахьжыыр, нахьыкълэр» алозэ тренерхэр, футболистхэр къытаджэщтыгъэх. Сятэ иунашъокълэ Мыекъуапэ къэзгъэзэжъыгъагъ. Къызысэушъыим, псынклэу дезгъэштагъ. Мыекъопэ «Зэкъошныгъэм» щезгъэжъэнышъ, футбол сешлэн зэрэфаер къысылуагъ. Адыгеим сызэрэщапугъэр ащ еспхыщтыгъ.

— **Уильэпкъ, учлэгу бгъэлэплэнхэр, зэкъошныгъэр бгъэпытэныр спортым хэхьэгъэ шэн-хабзэх.**

— Гуцылэ лэтыгъэхэмкълэ сыгу илгыр къэслонэу сыфаеп. Мые-

Натхьо Амир адыгэ быракъыр
Испанием щегъэбыбатэ.

къуапэ апэрэ тренер къыщысфэхъугъэ Александр Пахомкиныр егъаши сщыгъупшэщтэп. Илъэси 6 сыныбжыу республикэм футболымкълэ иклэлэцылкълу командэ сиштагъ, сятэм фэдэу къыслыпплагъ.

Къашъоу «Лезгинкэр»

— **Испанием икомандэхэм хэгъэгу зэфэшхьафхэм къарыкыгъэхэр ащешлэх. Адыгеим узэрэщыщыр зышлэрэр ба?**

— Адыгеим, Краснодар краим яныбжыкълэхэр Мадрид щеджэх, тызэлэклэ.

— **Адыгэ быракъыр бгъэбыбатэзэ укызыэрэшъуагъэр Интернетым идунэе хытыгъулэ слэзгъугъэ. Ащ егъэжъаплэу фэхъугъэр къыталооба.**

— Адыгэ Республикэм ибыракъ и Мафэ Мыекъуапэ зэрэщаджэмэфэкълыхтхэр Интернетымкълэ зэзгъэшлагъ. Мэфэкълым сыхэлэжъэн зэрэсымылэкълыхтхэм къыхэкълэу, Испанием икыушхъэ лъагэм ащыщ сыдэкълэагъ, адыгэ быракъыр згъэбыбатэзэ сыкъэшъуагъ. Синыбджэгъухэм «Лезгинкэр» къызэрэсшылгъэр дискым тыратхагъ, сисайт кыдгъэхьагъ.

— **Уянэ-уятэхэу Светэрэ Адамрэ телефонкълэ къызыпфитеохэкълэ, сыда анахъу шъузытегущылэрэр?**

— Ныр — Ны. Ар зыгъэ-гумэкырэр макълэп. Кысфэзэщы... Испаныбээр зэзгъэшлагъэш, силофхэр нахьышлоу лъэкълуатэх.

— **Уятэу Адамэ ятлонэрэ тренеру зылыгъэтрэмэ салокълэ.**

Амир мэхьы, къысылыщтыр къызыщыригъэжъэщтыр ымышлэу къысщыхъугъ.

— Сятэ ишлуагъэкълэ футболыр къыхэхыгъэу сэлъытэ. Тренер хэхыгъэхэр зэрэсилэхэр ешлэ,

ащ пае къэсымыгъанэу упчлэжъэгъу сэшлэ. Шьобж къыстырашагъэмэ, зэрэзгъэхъужыщтыр къысылыу бэрэ къыхэкълэ.

— **Уигухэлэ чыжъэхэм уакъытегущылэ пшлэ-игъоба?**

— Дунаим щыцлэрыло футболлистхэм талокълэ, тагъэгъуазэ. «Барселонэм» сыщешлэ сшлоигъу. Мыекъуапэ спорт псэуалъэу щашырэмэ сагъэгъушхо. Ти Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан ащклэ сыфэраз. «Зэкъошныгъэм» пшэрылхэр зыфигъэуцужьхэу Урысыем изэнэкьокъу хэлэжъэнэу сыфай. Хэта зышлэрэр — сэри, Натхьо Бибарси «Зэкъошныгъэм» тыщешлэнэу уахътэ къытэкълунклэ мэхъуба.

Зэфэхьысыжъым ычлэпI

Натхьо Амир зы гуцылэкълэ къыхигъэщыгъэп, ау тэ къэтлон фаеу тэлъытэ «Барселонэм» щешлэнэу зеублэм, ежъым игукъэкълэ, Адыгэ Республикэм футболымкълэ иклэлэцылкълэ-ныбжыкълэ спорт еджаплэ щеджэхэрэм футбол шъуашэхэр, лэгуаохэр къафищэфыхыи, шлухьафтын къафишылгъэх. Адыгеим икыгъэ ныбжыкълэхэу Мадрид клуагъэхэм, щеджэхэрэм лэпылэгъу афэхъу.

Адыгэ къэралыгъо университетым щеджэнэу Натхьо Амир члэхьагъ. Сыд фэдэ сэнэхьат къыхихыщтми, цыфышлу зэрэхъуштым, Адыгэ Республикэм ыцлэ лъагъу зылэтышхтхэм зэрэщыщым тицыхъэ телъ. «Барселонэм» хэт тренерхэр, футболистхэр испаныбээр зэдэгущылэх. Бээр умышлэу футболист дэгъу умыхъуштэу алъытэ.

Имэфэкълэ мафэ Амир джырэблагъэ Мыекъуапэ щыхигъэунэфыкыгъ. Илахьылхэр, ныбджэгъухэр къыфэгъушлуагъэх. Мадрид шлэхэу ыгъэзэжъынышъ, «Барселонэм» щешлэщт. Опсэу, Амир! Уигухэлэшлэхэр Тхьэм къыбдегъэхъух. Испанием ушылэу адыгэ ордэхэм узэрэджалурэр тэшлэ. Насыпшлэ ухъунэу тыпфэлъало.

Зэхэзыщагъэр ыкълэ кыдзэыгъэкълэрэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ Иофхэмкълэ, лэклэб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъу-хэм адырлэ зэпхыныгъэхэмкълэ ыкълэ къэбар жъугъэм иамалхэмкълэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшылэр:
385000,

къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

редактор шхьаIэм иапэрэ гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-пшэдэкълэжъэ зыхьырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын Иофхэмкълэ, телерадиокъэтынхэмкълэ ыкълэ зэлы-лэсыкълэ амалхэмкълэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ члэпIа гъэларышлэпIа, зэраушыхьатыгъэ номерыр **ПИ №ТУ23-00916**

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкълэмкълэ пчъагъэр

3250
Индексхэр
52161
52162

Зак. 784

Хэутыным узщыкълэштхэнэу щыт уахътэр
Сыхьатыр 18.00
Зыщыкълэштхэгъэхэ уахътэр
Сыхьатыр 18.00

Редактор
шхьаIэр
Дэргэ Тимур

Редактор шхьаIэм иапэрэ гуадзэр

Мэщлэкъо Сайд

Пшэдэкълэжъэ зыхьырэ секретары
Жакълэмыкъо Аминэт

ФУТБОЛ

Нэкубгъор зыгъэхьазырыгъэр
ЕМТИПЪ Нурбий.

Бэрэскэжъыем аублэшт

Мыекъопэ футбол клубэу «Зэкъошныгъэм» 2015 — 2016-рэ илъэс ешлэгъур бэдзэогъу мазэм и 20-м еублэ. Новороссийскэ икомандэу «Черноморец» зыфилорэм дешлэщт.

Зэлукълэгъур Мыекъуапэ щыклошт. Урысыем и Кубок икыдэхын фэгъэхьыгъэ ешлэгъухэр мы мазэм и 15-м рагъэжъэщтых. «Зэкъошныгъэр» Краснодар краим икомандэу «Биологым» Мыекъуапэ щылулэщт, сыхьатыр 17.30-м аублэщт.

Хъуаклор тренер шхьаI

«Зэкъошныгъэм» итренер шхьаIа ипшэрылхэр Хьокло Къэпплан ыгъэцэкълэщтых. «Спартак» Налшык, «Зэкъошныгъэм», нэмыкълэхэм илъэсыбэрэ футбол ащешлагъ. Опытышлоу илэр тренер сэнэхьатэу къыхихыгъэм щигъэфедэнэу тыфэлъало.